

BABARCZI DÓRA
EGY 18. SZÁZADI ÚTINAPLÓ. SZLUHA JÁNOS S. I. UTAZÁSA BRAZÍLIÁBAN
(Összefoglaló)

A dél-amerikai portugál gyarmatokon az 1753–1760 között evangelizáló, magyar származású jezsuita misszionáriusok hagyatéka hungarológiai szempontból nagy jelentőséggel bír. A 18. században Brazília területére magyar származásúként csupán Fáy Dávid, Szentmártonyi Ignác, Kayling József és Szluha János atyák jutottak el, tudomásunk szerint rajtuk kívül világi utazó sem járt erre.

Szluha Jánosnak a budapesti Ferences Levéltárban felfedezett, az 1750-es években íródott levélgyűjteménye több szempontból is figyelemreméltó. A rendtársához, Reviczky Antalhoz szóló nyolc levél az evangelizáció több aspektusát is érinti, ezenkívül fontos forrás a négy jezsuita tevékenységének rekonstruálásához. Az előadásom témájaként választott, az északkelet-brazíliai São Luís városából Rio de Janeiróba vezető utazásáról szóló 1758-as beszámoló témáját tekintve sem találni párját a korabeli magyar utazási irodalomban.

A négy jezsuita hagyatékának csupán töredéke látott napvilágot az elmúlt két évszázadban. Fáy Dávid leveleit először a 19. század végén tették közzé, majd a 20. század közepén a dokumentumok értő, antropológiai szemléletű elemzése is megtörtént. Szluha atya leveleinek mostohább sors jutott, a kutatás sem Fáy már ismert Lisszabon-leírásával összeecsengő, sem brazil földön végzett evangelizációjáról beszámoló közléseit nem vette figyelembe, létezésük is feledésbe merült.

Feltűnő, hogy a reneszánsz–barokk kori magyar irodalmat tárgyaló legnagyobb szintézisekben nagyon kevés figyelem fordul a 18. századi jezsuiták levelezésének elemzése felé. Az okok között említhetjük a fennmaradt dokumentumok csekély számát, valamint azt, hogy az elsősorban a peregrinációkra fókuszáló utazásiirodalom-kutatás kereteibe sem az időhatárokat, sem a célterületet tekintve nem fértek bele a 18. században Dél-Amerikába utazó jezsuiták.

Előadásomban Szluha János brazíliai útjáról szóló levelét szeretném ismertetni, valamint kísérletet teszek arra, hogy történészként megtaláljam e hagyatéka helyét a 18. századi utazási irodalomban: ehhez az értő közönség hozzászólásait, kritikáit hálásan fogadom.